

Max Perthus (P. R. van 't Haert)

2

Henk Sneevliet

revolutionair-socialist in Europa en Azië

Socialistische Uitgeverij Nijmegen

woorden bij het luchten, enz.). Voor de ingewijde was het duidelijk, dat alles erop gericht was om de zaak te beperken. Dat was trouwens in elk proces van deze aard in het belang van iedere betrokkene, en ook van anderen die gevaar liepen gearresteerd te worden.

De verdediging deed haar best, maar was uiterst beperkt in haar mogelijkheden. Klaas Barten werd afgevoerd van de lijst van beklaagden die vielen onder de sabotage-verordening, omdat hem geen organisatiewerk ten laste kon worden gelegd. Hij was trouwens geen lid. Wat hem *wel* ten laste kon worden gelegd, was, dat hij uit zuiver menselijke motieven vluchtelingen onderdak verleend had.

Mr. De Pont had met Sneevliet afgesproken, dat Sneevliet de politieke kant van de verdediging voor eigen rekening zou nemen. Sneevliet hield een zeer lange verdedigingsrede, waarin hij van zijn politieke inzichten getuigde en opkwam voor de overtuiging van hemzelf en zijn medestrijders. In deze laatste rede kwamen nog eenmaal zijn grote redenaarskwaliteiten en zijn grote intelligentie tot uitdrukking. Het was geen vuurwerk dat in een heldenverhaal zou passen. Het was een rede, waarin hij met behoud van overtuiging vocht voor de levens van zijn makkers. Sneevliet nam de volle verantwoordelijkheid voor het werk van het MLL-Front op zich. De president van het Sondergericht liet hem spreken en luisterde geboeid. Later schreef mr. Worst: 'De gehele zaak draaide om de figuur van Sneevliet. Hij werd uitvoerig ondervraagd en heeft voor zichzelf een langdurige en goedgefundeerde verdedigingsrede gehouden in voortreffelijk Duits.'

In de slotkonklusie van het Obergericht lezen we: 'Ofschoon de partij tot nu toe in haar ontwikkelingsstadium was en nog over een naar verhouding klein ledental beschikte, was toch de kern voor een massabeweging geschapen, waarmee men wegens het met de illegaliteit verbonden gevaar slechts op de meest betrouwbare vroegere leden teruggreep, waarop de latere organisatie gebouwd werd.'

Sneevliet gaf gedurende zijn verhoor zijn politieke werkzaamheid zonder voorbehoud toe (...) De strafbaarheid van zijn houding was hij zich volkomen bewust. Hij staat op het standpunt, dat in de politieke strijd met offers gerekend moet worden en hij zo nodig bereid is, voor zijn politieke overtuiging te sterven.'

Henk Sneevliet, Ab Menist, Willem Dolleman, Jan Schriefer, Cor Gerritsen, Jan Koeslag, Jan Edel en Rein Witteveen werden ter dood veroordeeld. Mien Sneevliet, Trien de Haan-Zwagerman, Janny Schriefer, Jelle Witteveen, Eddy van Lambaart, Klaas Barten, Remmert v.d. Graft, en uit Haarlem G. van der Bunt, J. Horreman, H.W. Zitman en Joop Kort bleven in gevangenschap. In Alkmaar waren nog twee personen gearresteerd, die wegens gebrek aan bewijs reeds vóór het proces waren vrijgelaten. De president van het Obergericht had toegezegd, dat de vrouwen zouden vrijkomen, maar zij werden toch met alle

anderen naar concentratiekampen in Duitsland gestuurd, evenals Klaas Barten die ook deze toezegging gekregen had, omdat hem geen overtreding van de sabotage-verordening ten laste kon worden gelegd. Van al deze gevangenen kwamen de vrouwen, na drie zware jaren in het beruchte kamp Ravensbrück na de oorlog terug. Van de mannen alleen Eddy van Lambaart en Joop Kort; de anderen kwamen om in gevangenschap.

Wij zijn hier eigenlijk al ver op de gebeurtenissen vooruit gelopen en keren terug tot de ter dood veroordeelden. Zij maakten gebruik van de gelegenheid om een gratieverzoek in te dienen. Vrouwen en kinderen konden nog voor het laatst een bezoek aan de mannen brengen. Mien Sneevliet en Bep Santen met haar dochttertje bezochten Henk Sneevliet in het Huis van Bewaring.

Vanuit zijn cel schreef Sneevliet zijn laatste brieven. Aan zijn familie in Vught: 'Een soldaat met jaren trouwe dienst aan beginselen, die niet die van jullie zijn, zal op zijn post sterven. Dat moest het leven me nog brengen, al werden mij vroeger zware slagen toebedeeld door het verlies van Pim in 1932 en van Pam 5 jaar daarna. Ik mor niet en ik heb me vezoend met het lot, dat me trof.'

Aan zijn stiefdochter en haar man: 'Tot het laatste ogenblik hoop ik de kracht te bezitten om de Maleise spreuk te laten gelden: Berani Karena Benar – dapper zijn omdat het goed is.'

En aan zijn vrouw schreef Henk Sneevliet: 'Zolang je bij me was – dertien jaar – wist ik heel goed, dat de liefhebbende vrouw en zorgende moeder je eigen wezen uitmaakten. Als kind leerde je weinig in scholen, maar een goed, gezond verstand was je meegegeven in het leven. Dat heb ik zo vaak kunnen vaststellen en weet ik nu beter dan ooit.

Dat zal je grote diensten gaan bewijzen bij het verwerken van je leed, het niet meer om je zijn van jouw "dikkop". Het zal je in evenwicht brengen en je bereid maken om niet alleen een weg door het leven te vinden, maar ook nog een bron van kracht te zijn voor jouw Bep, die haar moeder zo sterk nodig heeft. Vaster dan ooit zal je aan haar gebonden zijn en het grote genot smaken van veelvuldig contact met je kleinkind, het heerlijke meisje dat me met haar moeder, jouw Bep, zo fijn goëndag heeft gezegd op dezelfde 10e April. Er zal warmte om je zijn en vrienden en verwanten zullen je op alle manieren behulpzaam wezen. Met acht man zijn we voor de dood bestemd. De achterblijvende vrouwen zullen elkaar in vriendschap en zachtheid helpen.

Je weet het moeder: zelfs uitgesproken tegenstanders hebben *de gaafheid en de trouw* erkend van de manier, waarop wij het vaandel van onze beginselen droegen. Het bracht geen rijkdom en geen roem, dat is het lot van dezulken, die niet de wereld van heden en morgen als de hoofdzaak erkennen, maar in alle omstandigheden aan een toekomst denken, waarin normen van hoog gehalte de betrekkingen van mens tot mens zullen regelen. Voor ons zijn wereldvrede en verbroedering geen begrippen geweest, die nooit verwezenlijkt